

قانون مجازات عمومی

بلکه بعضی بدون اطلاع از مواضعه و در حین اجرای جرم در آن شرکت کنند و در اینحال عوامل مشروحه در فوق در بعضی آنها موجود باشد بعبارة دیگر ممکن است در شرکت با مواضعه قبلی هم بعضی افراد بدون تبانی پیشگی وارد شوند بنا بر این صرف حاضر بودن شخصی با شرکت او در عمل کافی بر تشخیص مسئولیت و اشتراك قصد و مجرمیت بطور تساوی و بین کلیه افراد نیست بلکه در همین موارد هم در نظر گرفتن فرد فرد شرکت کنندگان در تعیین میزان تقصیر و مجازات مؤثر است.

اینک نکته قابل توجه و مهم در رعایت اصل فوق اینستکه اصل مزبور منحصرأ در حالت سیم و شرکت افراد در جرم بدون مواضعه قبلی و آنهم در جرائم حاصله از جمعیت و مردم صادق است چنانچه هیچ معقول هم نیست چند نفر برای انجام جرمی با هم تبانی کنند و مشمول حالت سیم و اختلاف در عوامل تشریح شده گردند.

پس امکان فرض فوق در شرکت در جرم بدون مواضعه قبلی و تقریباً منحصر بآن بوده مورد و مصداقش هم بیشتر در جرائم سیاسی و اتفاقی است که از طرف جمعیت کثیری انجام شد و مانند یا مال کردن قاتل از طرف مردم - ازدحام آنها که در اثر اقوای چند نفر بر پا شد و یا وقایع و اعمال بسیار شدید و هیجان آور که در معابر عمومی واقع میشود و یا جرائم سیاسی و امثال آن بهمین جهت است که رعایت عوامل

مثلاً باید محرکین اصلی و آنها که علت واقعی در ایجاد فتنه و داغن آتش انقلاب و قتل نفوس یا هر گونه قیامی هستند از افراد جاهل و پست یا کسانیکه آلت دست هستند جدا شوند همچنین عده که بکلی از شرکت در جرم اجنبی بوده از روی اجبار و بطور غیر طبیعی وارد در اجتماع شده اند از فاعلین و مرتکبین واقعی جرم تشخیص و بطور کلی نوع جرم هر يك با درجه مسئولیت او را دریافته و به نسبت اهمیت مسئولیت و تقصیرش مجازات لازم تعیین نمود و برخلاف آنها که بکلی بی تقصیر و کمترین مسئولیتی در انجام جرم ندارند بکلی تبرئه و بی جهة دامنشان را آلوده بمحکومیت جزائی نکرد.

پس در شرکت در جرم بدون مواضعه قبلی که بیشتر در اجتماعات عمومی و مخصوصاً مجامع مذهبی - سیاسی و امثال آن و در معابر یا محلاتی که برای مجامع عمومی اختصاص داده شده واقع میشود باید شرکت افراد را به نسبت عملشان در نظر گرفت و همگی را بیک جرم تعقیب نکرد و میزان مسئولیت فردی را مناط اعتبار قرار داد - فکر مزبور هر چند نازم و در عصر اخیر ظاهر شده ولی در هر حال بسیار جالب توجه و شایسته اهمیت است بطوریکه نه تنها در مورد شرکت در جرم بی مواضعه قبلی باید رعایت شود بلکه در انواع شرکت ولو بانسانی پیشگی افراد هم ممکن است مورد استفاده واقع شود چه در موارد نامبرده نیز گاه اتفاق میافتد کلیه افراد با مواضعه قبلی شریک در جرم نشده اند

نامبرده نیز منحصر به همین حالت و هیچ وجه با حالات دیگر شرکت (با تبنانی قبلی) ارتباط ندارد - بدیهی است در شرکت چند نفر از روی تبنانی چون رابطه اخلاقی بین مجرمین قبلاً موجود و قصد مشترك آنها بر ارتکاب جرم مسلم است بندرت عوامل تشریح شده در حالت سوم حادث و بر فرض حدوث هم امر جزائی مستقلی را تشکیل میدهد .

از اندیشه‌های نامبرده عاماء حقوق جزائی و مخصوصاً آنها که طرفدار اصل مزبوراند اصولاً در کلیه جرائم ناشیه از جمعیت و برای اینکه موضوع شرکت را در بناره همه صادق بدانند یا خیر قائل به تشخیص اساسی و مهمی گردیده‌اند باین معنی که یا تمام شرکت کنندگان برای انجام جرم اجتماعی (مانند حالات اول و دوم به جرم عادی) قبلاً ائتلاف کرده اند در اینحال محققاً عملشان مشمول حالت اول و دوم و همگی مسئول و مستحق مجازات شدیدند ولی این مسئولیت مشترك مانع از آن نیست که اگر فردی از شرکت کنندگان مرتکب جرم خاصی و از روی قصد شخصی منحصر بخود گردید علاوه بر شرکت در جرم چند نفر مسئولیت کرده فردی خود را هم داشته باشد مثلاً چند نفر برای سرقت شرکت کنند و یکی از آنها با اهل خانه عمل منافعی عفت هم (بخصوصاً وی شرکت دیگران) انجام دهد یا تمام شرکت کنندگان بطور اتفاق و بر اثر مشاهده وضعیت خاصی تحریک و مرتکب جرمی شده اند در این حال نیز عملشان مشمول حالت سیم و مستحق همه گونه ارفاق اند چه انجام جرم از طرف آنها بدون سبق ذهن و داشتن قصد قبلی و عزم راسخ بوده و بلکه اگر اتفاقاً در محل حادثه حاضر نمیشدند ابدأ موجبات تهیج احساسات و خشم و غضبشان فراهم نمیشد تا مرتکب جرم شوند .

و یا بالاخره تمام شرکت کنندگان از افراد دسته اول

و دوم تشکیل شده و بعضی با تبنانی قبلی و برای تحریک اشخاص و پیش بردن مقاصد سوء بعض دیگر را که بکلی از اصل مقصود بی خبراند اقوا نموده و با دامن زدن آتش و بجوش آوردن مردم جرم از طرف همگی واقع شده است - و حتی گاه دامنه عملیات بقدری وسیع و نتایج جرم اجتماعی باندازه وخیم میشود که بکلی از آنچه که مورد نظر و پیش بینی تبنانی کنندگان بوده هم تجاوز نموده و وقایع غیر قابل تصور جرائم بسیار مهمتری اتفاق افتاده است .

در این حالت است که باید مجرمین را طبقه بطبقه و بلکه در میان هر طبقه فرد بفرد از همدیگر جدا کرد: بدین طریق که: اولاً باید فرق گذارد بین محرکین قتنه و آنها که سبب اصلی در وقوع جرائم افراد شده اند با اکثریت مردم که آلت دست و وسیله اجرایی و دستخوش تحریک احساسات گردیده اند .

بدیهی است در مورد دسته اول مسئولیت کامل - مجازات شدید و بلکه با کیفیات مشدده نیز همراه بوده برخلاف در بناره دسته دوم رعایت ارفاق و تخفیف مسئولیت و کیفیات مخفقه شرط لازم است ثانیاً در بین تمام افراد باید قصد واقعی شرکت کنندگان نوع جرمشان تشخیص شده هر فردی بانسازه مسئولیت شخصی و شدت تقصیر مورد تعقیب واقع شده کسانی که مجرم اتفاقاً و مردم بی آزار و تحریک شده اند از آنها که عادت بجرم داشته و بلکه اجتماع را بهترین وسیله بر اجرای مقاصد خویش میدانند جدا کرد مثلاً بطوریکه گفتیم در بین شرکت کنندگان کسانی هستند که در عین نظاهر بشرکت در جرم افراد مقاصد دیگری را انجام میکنند یا بسرقت و جیب بری مشغول میشوند یا اعمال منافعی با اخلاق و عفت را دوست میدارند یا شناسائی با افراد و بدینوسیله تسهیل جرائم بعدی خود را در نظر دارند .